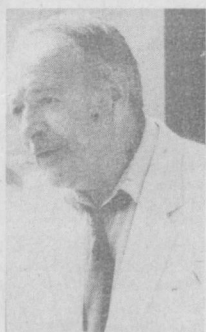






ДЎСТЛИК РИШТАЛАРИ МУСТАҲКАМ

Славки ЯНЕВСКИ, шоир, академик.



Ўзбекистон пойтахтидаги дўстлик байрами, маданият намоёндалари, шоир ва ёзувчилар, таниқли кино усталари билан учрашувлар Ўзбекистон ва Македония халқлари дўстлик ришталари мустаҳкамлигининг ёрқин намоёнишига айланади. Биз шахарнинг энг диққатга сазовор жойларини томоша қилиш билан бирга, бу ерда бир қатор маданий тадбирларда ҳам иштирок этдик. Айниқса СССР Халқлари дўстлиги музейидаги «Македония бўйлаб» бадиий фонограммаси очилишига йилит...

ган пойтахт жамоатчилигининг хурматлиқлари, Македония ҳаёти манзаралари билан танишишга бўлган иштиқлари бизни жуда қувонтирди. Ўзбекистон ССР Рассомлар союзининг марказий кўрғазмалар залда очилган «Македония Социалистик Республикаси китоблари» кўрғазмаси эса халқимиз ҳаёти, ёзувчиларимиз асарлари билан ўзбек халқини янада кўпроқ танитишда, китоб chop этиш санъати ва таъриблиари билан ўроқлаштиришда муҳимроқ вазифа деб ўйлайман. Биз қаерда бўлмай...



УНУТИЛМАС ТААССУРОТЛАР

Жело ДЕСТАНОВСКИ, «Македония рақси» ансамблининг солисти.

ҳар бир рақсини томошабинлар диққат-этиб билан томоша қилиб, қўқчилашади. Ўзбек томошабинлари Македония халқ санъати, унинг фольклор асослари асосида яратилган рақсларнинг синкретик билан томоша қилишгани қалбимизни фахр-ифтихор туйғуларига тўлдирди. Ансамблимиз Совет Иттифоқининг Киев, Ленинград каби шаҳарларида илгари кўп бўлган. Халқроқ юнкурсларида иштирок этган. Ўзбекистонда биринчи бор бўлишига қарамай, бу ер...

— Бизнинг фольклор ансамблимиз А. Навий номли театрда бўлиб ўтган Македония Социалистик Республикаси маданияти кунлари таштанали очилишида, Тошкентдаги авиасозлар Маданият саройида, Чирчиқдаги меҳнат коллективлари хузурида концертлар берди. Қаерда бўлмайлик ансамблимизнинг...

М. АВЕЗОВ НОМИДАГИ ҚОЗОҚ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИНИНГ ТОШКЕНТДАГИ ГАСТРОЛЛАРИ

ЮКСАК ИСТЕЪДОД СОҲИБАСИ

ЧЎЛПОН ЖАНДАРБЕКОВНИНГ ИЖОДИЙ ПОРТРЕТИ

Мухтор Аvezов номдаги қозоқ академик драма театри шўҳрати республикадан ташқарига ҳам кенг ёйилган. Мана, қардош Қозоғистон саҳна санъати усталари Тошкентда меҳмон бўлиб турибдилар. Спектакллар ҳамза театрининг муҳлислари билан гажум томоша залда ўтмоқда. Театрга қизини жуда катта шу сабабли газетхонларга театрининг етакчи ижрочилари ижод ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз. Шулардан бири СССР халқ артисти, Қозоғистон ССР Давлат мукофоти лауреати Чўлпон Жандарбековдир.



Бугунги кунда театри Чўлпон эстабури қилиб бўлмайди. Драма турғу ўзининг янги пьесасини театрға олиб келганда, гоҳида қаҳрамонини характерини Ч. Жандарбековга мўжизалар яратганлигини айтиб қолади. Чунки у асосий ролни Чўлпон ижро этса, асарни юртишнинг яхши билди. Актриса эса ҳеч қачон ўзини ўзи тақдорламайди. Чўлпон театрга ёшгина қизчаллик пайтида келган эди. Балин шунинг учун бўлса керак, унинг профессионал саҳнадаги дастлабки қадамлари эсда қоладиган бўлган. Бундан 40 йил муқаддам, актриса биринчи ролларини ижро этганда фақат бир нарсани: қандай қилиб бўлса ҳам томошабинлар қалбини забт этишни ўйларди. Театр энди оёққа туриб келарди, ижодий кудрат касб этарди. Чўлпон оғир репетициядан кейин, яна янги ролнинг сўзларини тақдорлашга тушар эди. Театрининг ҳар бир янги ютуғи ёш актриса учун ўзига хос байрам бўларди. Эндликда Чўлпонни катта санъаткорлар қаторига қўшилади. Театрга ҳам қўпична унинг ижросини кўриш учун келадилар. Чўлпондан ўрганилади, унинг сўзларига, санъат ҳақидаги фикрларига қўлоқ тутилади. Бунинг ажабланидиган жойи йўқ. Инсон табиятининг чуқур аҳақлидиган ва саҳнада ёрқин хангалар яратадиган актрисанинг маҳорати таҳсинга сазовор. Мухтор Аvezов ва Рабит Муҳреповларнинг асарлари асосида таъёрланган спектаклларда у гавдалантирган «қаҳрамонлар бизни ҳаяжонга солади. Чўлпоннинг жасур ва фидокор, самимий ва ҳаётга ташна қаҳрамон қозоқ ақлининг ўтмиши ва бугунини кўз олдимизда гавдалантиради.

Театр Тошкентда кўрсатилган спектаклларнинг энг яхшиларидан бири «Кўзи Кўрпеш ва Баян сулу»дир. Г. Мусреповнинг бу трагедиясида Ч. Жандарбекова ҳар доимгидек юксак маҳорат кўрсатган. У қаҳрамоннинг драматик вазиятлардаги ҳолатини, туйғуларини ишонарлиқ талқин қилган. Актрисанинг жоанбалит харакаatlари ана шу маҳорат билан қўшилди. томошабинни сеҳрлаб қўяди. Агар олдинги йиллардаги спектакллар билан ҳозирги спектаклларни қиёслаб кўрсак, Чўлпоннинг ижрочилик маҳоратида теъраник, драматизм, кенг миёсэ тобора аникроқ сезилмаётганини ҳис қиламиз. Унинг дастлабки қаҳрамонлари—қозоқ гўзаллари ўрнида мураккаб йўлни босиб ўтган аёллар пайдо бўлди. Япон драматурги М. Каоурининг «Аёл тақдир» пьесаси асосида яратилган спектаклдаги бош роль ижросини актрисага катта муваффақият келтирди. С. Жунов пьесаси асосида саҳналаштирилган «Улимдан кучли» спектаклидаги Ажар роли ҳам жуда катта воқеа бўлди. Ч. Жандарбекова ўзининг барча ролларида қаҳрамонининг ички дунёсини, ораву-ўйларини, маънавий интилишларини очинишга интилади. Актриса ўзи ҳақида гапирганида, ўзбек саҳнаси усталаридан, энг аввало, СССР халқ артисти Сора Эшонтўраевадан кўп нарсани ўрганганини эътифдор эътиди. Чўлпон ўзбек саҳнаси усталари санъатини театрға хизмат қилишининг юксак намунаси деб билади. А. ЗОКИРОВ. СУРАТДА: Ч. Жандарбекова саҳнада. К. РОМЕЕВ фотоси.

Шеъринг байрами якунланмоқда

Бир неча кундан буён республикамизнинг турли бурчаларида улғур рус шоири Александр Сергеевич Пушкин ижодига бағишланган кечалар, ижодкорлар билан учрашувлар, китобхонлар конференциялари бўлиб ўтмоқда. Уларда шоирнинг оташин мисраларини янграмоқда, воқеаларга бей ҳаётининг турли саҳифалари ҳақида ҳикоя қилинмоқда. Бу учрашувлар кечалар халқимизнинг халқпарвар ва ватанпарвар шоирга бўлган чуқур эҳтироми намоёнишига айланмоқда.

БУГУН

«Баҳор» концерт залы биносида республикамизнинг таниқли шоир ва ёзувчилари, жамоатчилик вакиллари, Пушкин ижоди ихлосмандлари тўпланадилар. Пушкинхонлик кунларини ўтказиш республика комитети раиси, СССР Давлат мукофоти лауреати, Ўзбекистон халқ шоири С. Зулфия бошчилигида катта шеъринг кечаси ўтказилади. Унда ижодкорлар Пушкин асарларининг бугунги кун учун аҳамияти ҳақида сўзлашдилар, унга бағишланган ўз шеърларидан ўқиб берадилар. Шунингдек, шоирнинг янги таржималари ҳам йилгиланлар эътиборига ҳавола этилади. Шу билан республикамизда Пушкинхонлик кунлари ниҳоятга етади.

ҚИШЛОҚ

Кўпайиман, ҳувуллаб турган ошмэн, Сен эй, ором, меҳнат, илҳом бўлмоғи, Кунларим оқими кўлолар пинқон, Жам этар унутмиш ва бахт кучоғи. Мен сеним—ўзим алмаштирдим шу Базму эркам, жирканч дебдаба ишқини, Фикрдошим, эркин бекорчилиғи, Эманзор шовқини, қир тинчи учун. Мен сеним— елга ва тумла макон Соя-салқини боғини севаман жуда. Чекалзордорғи шилдиқор сувда, Хушбўй ўтлоқларда қўнғилми ҳар қачон. Кўз олдимда жонли лавҳалар буткул: Бу ерда лонкувард кафтдай икки кўл. Олисан оқариб кўринар бэзван, Сузиб бораётган балиқчи елкан, Ортида эзинзор, адир-тепалар, Узоқ-узюкларда тароқ кўлбалар, Туман босган оғмор, шамол теғирмон, Салқин соқилларда юрар подолар,— Ҳар ёнда бароқ, меҳнатдан нишон.— Ташвиш кишиданан бунда қуулиб, Бунда ҳақиқатда бахтга интилиб, Қонунни ҳар қалб-ла эътибор қилдим, Нодон гийбатига беларво бўлдим, Улчан ёлвориш бўлса мен тайёр, Чеқисиз ноҳақликда элим ё аҳмоқ Тақдирга ҳавас этмайман эинҳор, Утмиш бузурилди, илтимос шувод! Чеқисиз таңхонликда сизнинг кўш овоз

Менга етиб келар, эшитилар соз: У ҳайдар танбаллик уйқусини тез, Менда туғдирди меҳнатга гайрат, Ва сизнинг ижодий ҳайларингиз Қалб чуқурлиғида етилар қат-қат. Қўнғил хира мудқиш фикрдан лекни: Яншаган майсозлар ва тоғлар аро Инсоният дўсти пайқайди гағмин — Ҳар ёнда жоҳолат келтирган жарфо. Қўрмайин кўз ёшин, эшитмай фарёд, Одамлар бошига тушган кўрғулик, Вақтин хўжайинлик бунда—қонун ёт, Туйғусиз ўзига зўрлик билан мулк, Меҳнат ва деҳқонни тортиқлаб олган, Қанчиға бўйсуниб, бош солиб қўйи, Хўжайин ерида бир умр бўйи Оч кўллар энг оғир азобда қолган. Бунда то ўлғунча бўйинтуруқ бор, Гуррирамас қалбда орзу ва истак, Бунда бадкор ёвуз нафис-чун дилдор, Соҳибжамол қизлар ашнада гулдан, Кекайған оталар— орқа-пушталар, Навқирон ўғиллар, меҳнат, дўстлар, Жоанжон кўлбадан борар оломон Жафокаш кўлларининг ортинқиб олган, О, менинг овозим қалбга ҳаяжон Солосла кошқийди! Билмайман нафис Кўксимда ёнган ўт—алаганинги бу, Тақдир мени нотик яратмаган-ку! Шоҳ амри-ла, дўстлар, хору суз тутқун Халқини кўраманми овоз ва бардам, Ватаним устидо балқирми бир кун Маърифатли эркинни тоғторари ҳам!



Ленинград атрофидаги боғларда ёзги мавсум очилди. Дам олиш кунларида юз минглаб кишилар табиат қучоғига йўл оладилар. Ана шундай яшилми ороғмоқлардан бири Буоқ рус шоирининг ижодий биографияси билан ўзвий боғлиқ бўлган Пушкин шаҳридир. Рус миллий маданиятининг дурдонаси бўлган Пушкин шаҳрига келганлар гўзал саройлар ва баҳаво боғларни кўриб бир олам завқ оладилар. СУРАТДА: Екатеринбург боғидаги «Гор» павильони Ю. БЕЛИНСКИЙ фотоси. ТАСС фотохроникаси.

ШОИРНИНГ МОСКВАДАГИ УЙИ

Бундан йилгирма беш йил муқаддам Москвада А. С. Пушкиннинг адабий музейи ташкил этилган эди. Ушундан бўён унинг экспонатларини бир ярим миллион киши томоша қилди. Музей шаҳар марказида — Кропоткински кўчасидаги қадимий бинода жойлашган. Бинонинг ўзи ҳам Пушкин даври экспонатларидан биридир. Пушкиннинг бу уйда бўлганлиги ҳақида ҳоҳиралар, ёдгорликлар қўйилган. Музей фондларида ҳозирги пайтда 25 минг тасвирий экспонат, 65 минг китоб бор. Улар орасида ҳар бир киши учун ниҳоят-

да қадрли бўлган буюмлар, ашёлар мавжуд. Кўп ўтмай Москвада янги музей — «Пушкин квартираси» очилади. Арбат кўчасидаги 53-қадимий уй пойтахтда шоир яшаган ягона бинодир: У 1831 йил январдан майгача шу ерда турган. Ҳозир бинода таъмирлаш ишлари олиб бериляпти. Экспонатлар йилгилмоқда.



Лицейдаги А. Пушкин ва И. Пушкин хоналари. Ундаги суратда эса газета ўқиш хонаси тасвирланган.

КўТАРИНКИ РУҲДА ЎЙНАШДИ «ПАХТАКОР» — «НЕФТЧИ» (БОКУ) — 4:0 (3:0)

«Нефтичи» командасининг тренерлари пахтакорчиларнинг кейинги учрашуларини қандай ўтказганликлари, уларнинг ўзига хос тактик услублари ҳақида етарли маълумот берди. Шунингдек, улар тошкентликларни и н г дарвозабонни ниҳоятда яхши ўйин кўрсатганлигини, олдинги маррада А. Якубик унинг ёш командаси раҳбарлари чиройли комбинация ишлатиб, дарвозага хавф солишганлигини, пахтакорчиларнинг ярим ҳимоячилари хатоларга йўл қўйишганлигини ҳам хабардор эдилар. Шу бондан ҳам меҳмонлар майдон марказида ақтин ҳаракат қилиш билан Якубикнинг теъзорлигини чегаралашга аҳд қилишди. Г. Дроздов уни алоҳида таъқиб қилди. Зарур дақиқалар унга боқувчиларнинг капитани Р. Ўзбеков ёрдамлашди турди. Меҳмонларнинг янги пахтакорчиларнинг ҳаракатини майдон марказида бартараф этиб, кутилмаганда шиддатли ҳужум уюштириш эди. Ўйиннинг дастлабки дақиқаларида меҳмонларнинг ўйланма ниятлари амалга ошартаддек бўлиб туолди. Бир неча марта улар Яновский кўриқлаётган дарвоза томон узоқ масофадан тўп тепишди. Кейинги воқеалар шунини кўрсатди.

пахтакорчилар ҳам рақибларининг ниятларини фаҳмлашган экан. Улар бошқача ҳаракат қилишди. Якубик бироз орқага ўтди. У билан бирга уни таъқиб қилаётган химоячилар ҳам олдинга ўтишга мажбур бўлишди. Натияжа Новиков ва Кабаев учун кенг ҳаракат фронти очилди. Учрашунинг 23-минутидо М. Кабаев тўп билан меҳмонларнинг жарима майдонига яқинлашди. Гўё тўпни Якубикка узатаётгандек бўлиб, кучли зарб билан дарвоза томон тепди. Тўп химоячилардан бирига тегиб дарвоза тўрига бориб тушди. — 1:0. Меҳмонлар бироз эсанайиб қолди. Бундан фойдаланган пахтакорчилар ҳужумни янада кучайтирдилар. Г. Денисов ўн қанот бўйлаб жарима майдонига яқинлашди. У узатган тўпни М. Билолов боши билан дарвоза томон йўлади. Меҳмонларнинг химоячиси тўпни қўли билан ушлаб қолди. Дарҳол жарима белгиси кўрсатилди. Тўпни Якубик дарвозага йўллаб, ҳисобини оширди — 2:0. Учрашунинг 42-минутидо тошкентликлар ниҳоятда шиддатли ҳужум уюштиришди. А. Журавлёв тўпни чап қанотда катта тезликда жарима майдонига яқинлашиб бораётган И. Ивановга етказиб берди. У эса тўпни узатди. Кабаев тўпни тепишга улгурмади. Уни кучли зарб билан Якубик дарвоза томон йўлади. Лекин эсанайиб қолди. Бундан фойдаланган пахтакорчилар ҳужумни янада кучайтирдилар. Г. Денисов ўн қанот бўйлаб жарима майдонига яқинлашди. У узатган тўпни М. Билолов боши билан дарвоза томон йўлади. Меҳмонларнинг химоячиси тўпни қўли билан ушлаб қолди. Дарҳол жарима белгиси кўрсатилди. Тўпни Якубик дарвозага йўллаб, ҳисобини оширди — 4:0. Шундай қилиб, тошкентликларнинг энг сеvimли футболчиси бўлиб қолган Якубик дарвозага йўллаган тўплар сони 97 тага етди. Э. АВАНЕСОВ. \*\*\* СУРАТЛАРДА: «Пахтакор» ҳужумда. Р. Заграднинов фотолари.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарининг футбол ~ 83 спорт конкурси

КИМ ЧЕМПИОН БЎЛАДИ?

Ўтган йили «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари Жаҳон чемпионатига бағишланган футбол билимдонлари спорт аниқтасини тарғатлашган эди. Унга жуда кўп газетхонлардан жавоб олинди. Спорт жонқурлари, ҳақиқий муҳлислар гоилибини қўлга киритишди. Аянага кўра бу сафар ҳам футбол билимдонларини мамлакат ва Европа биринчилигига бағишланган конкурса таклиф этамиз.

Чемпионат бошлангани билан ҳар бир футбол билимдонини «Бу футбол мавсумида мамлакат чемпиони ким бўларкин?» «Пахтакор» якуний жадвалда нечанчи ўринни эгалларкин?» деган саволлар ҳақ-жонлантормоқда.

Бу борада ҳар бир муҳлиснинг ўз фикри бор. Уларнинг ҳар бири таҳминини синаб кўриш пиятда. Ҳар бир тўғри жавоб учун беш балл берилади. 13 баллдан юқори натижага эришган муҳлислар газеталар редакцияси томонидан ташкил этилган махсус соврин билан тақдирланадилар.

10 баллдан зиёд натижага эришган муҳлислар эса «Тошкент оқшоми» газетаси «Футбол билимдонлари» клубининг фахрий аъзолари бўлишади.

Жавоблар редакцияга 1 октябрга қадар жўнатилиши керак. Хатинг жўнатилиш мuddати конвент устига қўйилган почта белгиси орқали аниқланади.

Футбол муҳлислари, Сизларга кутма-қутурларда муваффақиятлар тилаймиз ва жавобларинизни кутамиз.

- КОНКУРС САВОЛЛАРИ
1. Қайси команда 1983 йилда мамлакат чемпиони бўлади?
Кумуш ва бронза медалларини қайси командалар қўлга киритади?
2. «Пахтакор» якуний жадвалда нечанчи ўринни эгаллайди?
Команданинг қайси ўйинчиси энг мерган ҳужумчи бўлади?
3. СССР терма командаси Европа чемпионатида нечанчи ўринни эгаллайди?

«Пахтакор» ҳақида 17 фикр

Қазақ ТЕУАЕВ, «Нефтичи» командаси катта тренери.



— Команданинг катта сифатида «Пахтакор» билан биринчи марта учрашдим. Умуман Тошкентнинг футбол коллективини 1961 йилдан буён биланман. Энг аввало, «Пахтакор» қоқ олтин» этиши тўғриси билан банд бўлган республика пахтакорлари сингари спорт соҳасида ном таратмоқда. Пахтакорчилар учрашувни бой беришлари мумкин. Лекин ҳеч қачон майдонда соувқонлик билан ҳаракат қилишмайди. Унинг составида ҳаммиса мадди, ҳароратли футболчилар бўлган. Тўғридан тўғри айтишим мумкинки, агар 1979 йилги авиация ҳалокати юз бермаганида, «Пахтакорнинг» ўша состави мамлакат билимдонлигининг медалларига даъвогарлик қилиши мумкин эди. Аянагани давом этириш улғур иш. Қайта тикланган «Пахтакор» яна муҳлисларнинг ва мутахассисларнинг эътиборига туша бошлади. Ҳозир энг машҳур командалар ҳам бу коллектив билан ҳисоб-кешиб бўлиб қолди. Кейинги беш йил давомида биз «Пахтакор» билан ўн бир марта бешлашдик. Олти марта тошкентликлар галабага эришишди, икки марта биз голиб чиқдик, уч учрашув дуранг бўлди. Тошкентликлар бизнинг дарвоза-макта 25 марта тўп киритишди. Ўз дарвозаларидан эс 14 марта тўп ўтказиб юбордилар. Бу учрашувда тошкентликлар чиройли ўйин кўрсатишди. Тошкентда йирк ҳисобда мағлубиятга учраймиз деб ўйланмаган эдик. Шунга қарамасдан «Пахтакорнинг» галабасини ҳақиқий меҳнат сэмареси деб қармоқ керак. Тошкентлик химоячилар нуқсонсиз ҳаракат қилишганлигини таъкидламоқчиман. Андрей Якубикка тезроқ Федотов клубининг аъзоси бўлишини тилайман. Командага эса мавсумни яхши яқунлашда омад ёр бўлсин, дейман!

